

בעזרה"ת צ'ון תורני שכ"ז אגדה של תורה

גליון 593

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"י יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

יוסף הצדיק היה עבד שפל, נתין זר, אסיר עולם בתוך בור בכלא המצרי, בתחתית המדרגה. ברגע אחד התהפך עליו גלגל הגורל, ולא רק שיצא לחרות, אלא שהפך למשנה למלך מצרים. בדרך הטבע, יכול הוא להשתכר מהכבוד הגדול ולמלא את לבו הרחב במידת הגאווה. אך כל זה לא השפיע כלל על יוסף, והוא נשאר בדיוק כפי שהיה. אותה הרגשה שהיתה לו בשעה שהיה בשפל המדרגה בבית הסוהר, נשארה גם כשהתמנה למושל. כיצד יתכן שאדם לא ירגיש שום הבדל בין בית הסוהר לבין ארמון המלוכה?

פנתח האלה

הרעב הכה בכל תושבי האזור ללא הבדל. לא רק יושבי ארץ כנען סבלו ממנו, אלא אף תושבי המדינות הסמוכות. יעקב אבינו ובני משפחתו עדיין לא סבלו מהרעב, שכן היו אנשים אמידים והתבואה נמצאה במזוויחהם לרוב. אך יעקב לא רצה שבניו יבלטו יותר מידי בין יושבי הארץ כימעמד עליון, שיש בביתו לחם לשובע ואף מותרות. "רדו למצרים", ציוה יעקב לבניו, "כי שמעתי ששם ניתן להשיג מזון תמורת כסף". עשרה משבטי י-ה הקדושים נטלו את טליתם ותפיליהם, ארזו מעט אוכל ובגדים, אסרו את חמוריהם והחלו במסע מצרימה. לפני כניסתם לעיר נקטו בני יעקב בדרך מוזרה מעט, הם התפצלו כל אחד לעצמו וכך התקדמו לעבר העיר. עשרה שערים היו לה למצרים הקדומה, כל אחד מהאחים נכנס בשער אחד, כך נכנסו למצרים בחשאי ובהיחבא, כאילו מפחדים הם מפני מישהו מסוים. מי שמעט קורא את תיאורי חז"ל על כוחם הרוחני של בני יעקב, שהתבטא אף בכח גופני על טבעי, משתומם. ממי פחדו והסתתרו אנשים גיבורים וחכמים אלו? מהי הסיבה שבשלה נכנסו למצרים בשקט מסתורי. אלא נקרא את ציווי של יעקב לבניו לרדת למצרים, בתוספת הסיבה שהוא מסבר את אוזנם בה, ונשים לב להוראה ברורה: אל תבלטו! גם בציווי לרדת למצרים וכן בכניסה לעיר, נהגו השבטים בעצת יעקב אביהם. הם היו מעוניינים שלא ישימו שכניהם לכך שבביתם יש אוכל עדיין. ולא חפצו שהמצרים יראו עשרה גברים נאים וחסונים נכנסים ביחד מאותו השער. הסיבה שעמדה מאחורי עמדתו של יעקב אבינו: שלא תשלוט בהם עין רעה! צמד המילים "עין הרע", זורעות פחד בלבבות אנשים, אין כאן המקום להרחיב איך פוגעת עינם הרעה של בני אדם, באנשים טובים וישרי דרך שבאמת לא חפצו להסתכסך עם איש. אך לפי דברי חז"ל – התופעה קיימת. הבה נהיה חכמים בפני עצמנו, במקום לבנות בית חולים מתחת לגשר, ננסה למנוע את עצמנו מלהגיע למצב שבו מאן דהו חפץ להביט בנו בעין רעה. את זה נלמד מדברי יעקב לבניו את יכולת ההתחמקות מעין הרע. "אל תהיה חכם", אומר הפתגם, "תהיה צודק". אל תבלוט בשטח, אל תמשוך לעברך אש מצרות עינם של הסובבים. כמה שתשכיל יותר להצטנע ולא 'להדליק' זרקורי עוצמה לכיוונך (כן, כן, האדם עצמו יכול להזיק לעצמו יותר מכל אויביו וחורשי רעתו), כך ייטב לך. שכן לסובבים לא תהיה שום סיבה להביט בעין רעה באדם שחי בדיוק כמותם.

שבת שלום שמשון אליעזר פוקס

התשובה לכך היא שיוסף הצדיק תמיד הרגיש שהוא ביד ה' וכל מה שקורה לו, הכל מאת ה', למען התכלית והתיקון שלו באותה שעה. כאשר היה יוסף נרדף ע"י אחיו, והורד בעל כורחו למצרים, הוא לא נפל ברוחו משום שידע שזהו רצון ה', וכרגע זה מה שהכי טוב עבורו. גם כאשר הושלך לבית האסורים, בזוי ומושפל, חש יוסף בכל נפשו ומאודו שאין הוא בבית הסוהר, אלא ביד ה' יתברך שרוצה את טובתו. אותה הרגשה ממש המשיכה ללוות את יוסף הצדיק גם כאשר נכנס לארמון המלוכה וזכה לכבוד מלכים. מי שמרגיש כך, אינו מושפע מהמצב שבו הוא נמצא, לא לרעה ולא לטובה - תמיד הוא נמצא ביד ה' והתנאים והנסיבות שבסביבתו אינם משנים כלל את הרגשתו. זהו כוחה של האמונה הטהורה! וכך בתשובתו לפרעה "בְּלִעְדֵי! אֶלֶהִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרַעֲה" ב. במקום לטפוח לעצמו על השכם, מייחס יוסף את כל הצלחותיו לאלוקים. זהו השלב הראשון והחשוב ביותר. אדם שמכיר ומודה בעובדה זו, זוכה לתגמול מיוחד, מידה כנגד מידה: סייעתא דשמיא – עזרה אלוקית צמודה.

זמני השבת
הדלקת נרות מוצאי שבת
4:17
5:20
5:52
 נא לטמור על קדושת הגליון
 אין לקרוא בשעת התפילה

אָהֶל הַחִידוּשׁ

אין לאדם לברך ברכה כל שהיא בקול רם, במקום שיש שיעור תורה, או שלומדים ביחידות, מפני שמכשיל את הלומדים בביטול תורה על ידי כך שמפסיק אותם מלימודם כדי שיענו אמן, שהרי תלמוד תורה גדול מעניית אמן. ואם בכל זאת יש אדם שמברך בקול רם, אין מחויבים השומעים לענות אמן על ברכתו באמצע לימודם, באופן שהדבר גורם להם לביטול תורה.

אדם שמשותף בשיעור תורה בין מנחה לערבית וכדומה, אסור לו בהחלט לרמוז לרב לסיים את השיעור, גם כשהוא ממהר מאוד להגיע למחוז חפצו, מפני שמכשיל את הציבור בביטול תורה, ובנוסף לכך הרי הוא מבזה את הרב הדורש.

אומנם אם השיעור מתקיים לפני תפילת מנחה, והרב לא שם לב שהגיע זמן התפילה, רשאי להעיר לרב שהגיע הזמן לסיים, כדי שלא יאחרו זמן התפילה, אך יעשה זאת ביראת כבוד ובדרך ארץ.

הגאון רבינו עזרא עטייה זיע"א, הסביר את מאמר חז"ל (שבת לא.): שאלה ראשונה ששואלים את האדם ביום הדין **"קבעת עיתים לתורה"**. יש אדם שישאלו אותו האם קבע זמן ללמוד תורה? והוא ישיב הן או לאו. אבל יש אדם שיאמרו לו **"קבעת עיתים לתורה"**!!! דהיינו עשית זמן קבוע לתורה, וכשהרב קצת האריך בדרשה, רמזת לו לסיים, ועל זה עתיד להיענש. ישמע חכם ויוסף לקח.

אהל לחידוש

חידושים ופנינים לשולחן השבת

"ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חלם"

רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע סיפר: בשמי מרום הגיעו שני בני אדם לדין לאחר פטירתם, האחד זקן מופלג והשני בחור צעיר. הפלא היה, שלזקן התייחסו כתינוק קטן ורך בשנים ואילו את הצעיר כיבדו כזקן ומבוגר.

לאמיתו של דבר – הסביר הרבי מפרמישלאן – פירוש הדברים פשוט: מי שניצל את כל ימיו לעבודת ה' ודאג לכל רגע שלא יתבזבז, גם אם חי רק שמונה-עשרה שנה, עדיין נקרא הוא "בא בימים". אבל מי שבזבז את היקר מכל – הזמן, בהבלים, הרי גם בגיל 90 שנה נחשב הוא כתינוק.

מוסר זה נלמד מתחילת הפרשה: **"ויהי"** – אין ויהי אלא לשון צער, כיוון ש"מקץ", בסוף ימיו של אדם הוא נוכח לדעת שכל ימיו היו רק **"שנתיים ימים"**. ומדוע? **"ופרעה חולם"** – כל חייו עברו עליו כחלום בלי לפעול ולרכוש תורה ומצוות...

"את חטאי אני מזכיר היום"

נשים לב, כאשר שר המשקים מתוודה לפני פרעה, הוא אומר **"את חטאי אני מזכיר היום"**. מדוע אמר **"חטאי"** בלשון רבים, הרי היה לו סך הכל חטא אחד, שמזג למלך כוס יין ונמצא בה זבוב? אלא שחטא נוסף היה בידו, שנהג בכפיות טובה כלפי יוסף הצדיק – **"ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו"**. מה בסך הכל ביקש ממנו יוסף הצדיק? **שִׁיזְכִּירוּ** לפני פרעה... ולא רק כפיות טובה כלפי יוסף נקט, אלא כלפי פרעה והממלכה כולה. ישנו אדם מורם מעם, משכמו ומעלה גבוה מכל העם, אשר כל החרטומים אינם נחשבים לידו, הוא פותר חלומות בצורה מופלאה, ואינך מספר למלך!?

"ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתהו על ארץ מצרים"

הקשו המפרשים: יוסף נתבקש על ידי פרעה לפתור את חלומו, לאחר שפתר את חלומו הוא בא ונותן לו עצות כיצד להתמודד מול החלום. מי ביקש ממנו עצות? מדוע לא הסתפק באמירת הפתרון גרידא?

תשובות רבות בדבר. אחת הנהדרות שבהן היא תשובתו של הגאון רבי עזרא עטייה, ראש ישיבת פורת יוסף, זצ"ל: טעמי המקרא – אמר הרב – אינם ליווי מוסיקלי לקריאת התורה, אלא מטעמים הם לנו כיצד יש לקרוא ולהבין את הפסוק.

והנה תיבת **"ועתה"**, מובדלת היא בטעמיה משאר המילים **"ירא פרעה איש נבון וחכם"**, מה פשר הדבר? אלא לאחר שסיים יוסף לפתור את החלום, הבין פרעה שלפניו בעיה לא פשוטה – כל שנות השבע לא יעזרו לו בכדי להתמודד עם הרעב הנורא. מה עושים? לכן שאל פרעה את יוסף: **"ועתה?"**, מה עושים עם החלום! לאחר שנתבקש יוסף לתת פתרון ענה בחכמה: **"ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתהו על ארץ מצרים"**.

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

לאחר שפתר את החלום מציע יוסף הצעה יעילה "ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים. יעשה פרעה ויפקד פקידים... וחימש את ארץ מצרים" וכו'.

א. לכאורה הפסוק הראשון מיותר. גם אם הצעה הייתה מתחילה מ"יעשה פרעה ויפקד פקידים" היא הייתה עצה מצוינת. ב. איך יוסף פוגע בכבוד המלכות, שהרי אם פרעה זקוק לאיש נבון וחכם – משמע שאינו מסוגל לנהל את מדינתו בשעת משבר...

לפני כמה שנים התפרסמה שאלה ששאל מלמד תינוקות בחדרו של ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל. המלמד סיפר שרמת החוצפה של התלמידים בשנים האחרונות, ממש כדברי חז"ל ש"חוצפה יסגא". הוא סיפר שלמרות ניסיונו והוותק שלו, משנה לשנה קשה לו יותר עם חוצפתם של התלמידים והוא מבקש עצה כדת. בנוסף, הוסיף המלמד שורה של אפשרויות למצבים שתלמיד מתחצף: להוציא אותו מן הכיתה, להכות אותו, לגעור בו בפנים זועפות מול כולם ואולי לשלוח אותו לחדר המנהל. "מה מומלץ יותר להעניש?" שאל המלמד את גדול הדור.

הגראי"ל נשא עיניים בכאב ושאל: "לפי מה קבעת את רמת העונשים, לפי מידת הפגיעה האישית שלך מן התלמיד?" המלמד הנבוך התחלחל. "חלילה. אבל החוצפה הזו ממרידה את הכיתה, ואם לא אנקוט בעונשים – הן ימשיכו להפריע כל פעם. זה רק ילך ויחמיר". הגראי"ל הנהן ואמר: "אם כל רצונך הוא לטובת הילד ולחינוכו, אגלה לך עצה שנוגדת את כל מה שלמדת ואני מבטיח לך שהיא תהיה הטובה ביותר: כאשר ילד מתחצף ומפריע, אתה פשוט מבליג ומתעלם! זה כואב, זה מקומם, זה אולי נראה כאוולת יד, אבל זה מה שעליך לעשות. להבליג על הפגיעה האישית". גדול הדור ראה בפני המחנך שקשה לו לקבל את הדברים, והוסיף: "דע לך שהילדים חכמים. מאוד! כאשר הם יראו שאתה לא נפגע באופן אישי, שאתה מעביר על מידותיך – הם ירצו לחקות אותך ולהתנהג כמוך. לאחר מספר חודשים, לאף ילד לא תהיה סיבה להפריע לך בשיעור!..."

וכעת לשאלתו של רבי אליהו הורושיבסקי מהובניב בספרו "אזור אליהו": מדוע פגע יוסף בכבוד פרעה והציע למנות למצרים איש נבון בשני הרעב? יוסף לימד את פרעה את דברי חז"ל "כל החלומות הולכים אחר הפה". מאחר ופתרת את החלום לרעה בפיך – אומר יוסף לפרעה – והודעת בנחרצות "ולא נודע כי באו אל קרבנה", הרי שחרצת דין ששנות הרעב יכלו את כל השפע שהיה בשנות השבע.

לך – מדגיש יוסף לפרעה – כבר אין היכולת לעסוק בפתרונות מעשיים בשביל להציל את מצרים. אם אתה לא מאמין במוצר – אתה לא יכול לשווק אותו! לכן אין מנוס מלקחת איש נבון וחכם – כמוך, אדוני המלך – ולתת לו לעסוק בפתרון שנות הרעב על ידי שיעמדו לרשותו חבורת פקידים ממונים.

את הנקודה הזו ביקש גדול הדור, הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, ללמד למלמדי תינוקות: מלמד שלא מאמין בתלמידיו, אינו יכול להנחיל להם חינוך אמיתי. כדי לחנך מוכרחים שיהיה "אמון במוצר", להראות לילד שאנו סומכים עליו שההבלגה שלנו לא תגרום לו להפך את האמון ולפרוץ את המשמעת.

בן מיעוטים הגיע למשרדי חברת אוטובוסים גדולה על מנת להתקבל כנהג מן המניין. בעלי החברה נרתעו מעט, מי יערוב להם שניתן לסמוך על תבונתו בכל הנוגע לבטחונם של הנוסעים? החליטו להעמיד אותו למבחן קצר: "אתה נוסע בכביש צר, תהום עמוקה פעורה משני הצדדים, סטייה שלך לתהום פירושה גזר דין מוות על נוסעי האוטובוס. מולך מופיע אדם שמסרב לזוז מהכביש, תדרוס אותו, או תסטה לתהום?" "בוודאי שאדרוס אותו", ענה המועמד בהיגיון. "חיי הרבים עדיפים מחיי היחיד". הוא התקבל. לא עברו שבועיים מאז נכנס לתפקידו והתיאוריה שהציגו בפניו התממשה. האוטובוס סטה לתהום, נוסעים רבים נפגעו והנהג עצמו שרד בנס. לאחר שנסתיימה חקירת המשטרה שאלו אותו בעלי החברה: "מדוע לא דרסת את העומד מולך?" "רצייתי לדרוס אותו, אבל הוא ברח לתהום", ענה בקול חלוש, "אז רדפתי אחריו..."

חדש!!! חדש!!!
מנין נוסף למנחה
בשעה 13:00
מנין נוסף לערבית
בשעה 20:00
בבית הכנסת
"עולי בבל"
רח' יוסף חיים 10

כל החרטומים במצוקה קשה. לא פרנסתם ויוקרתם המקצועית עומדות על כף המאזניים, כי אם חייהם. פרעה רוצה להרוג אותם אם לא יפתרו את חלומם כיאות.

בשעה קשה זו "מאמץ" שר המשקים את זיכרונו... נזכר. "ושם איתנו", מספר שר המשקים לפרעה על חוויותיו מלפני שנתיים בבית הכלא, "נער עברי עבד לשר הטבחים ונספר לו ויפתור לנו את חלומותינו". רש"י מסביר מהי האינפלציה הפתאומית בתארים ששופך שר המשקים על יוסף: "נער - שוטה, ואין ראוי לגדולה. עברי - אפילו לשוננו אינו מכיר. עבד - וכתוב בנימוסי מצרים שאין עבד מולך ולא לובש בגדי שרים". שר המשקים רצה לבזות את יוסף בעיני פרעה, כדי שיוסף לא יקבל כבוד על פתרון חלומו פרעה. אולם צריך להבין: איך רוצה שר המשקים שאחרי כזה גלגול מצידו על יוסף, יקרא פרעה ליוסף לפתור את חלומו? ובכלל, למה הוא מתעב אותו כל כך אחרי שיוסף עשה לו טובה גדולה?

"אין לו תקווה!", חרצו הרופאים בפסקנות. לבה של האלמנה חישב לפקוע מעוצמת הכאב.

לפני שנים מספר איבדה את בעלה. ילד אחד היה להם, שהותיר בה תקווה של נחמה. גידלה אותו האלמנה במסירות רבה, עבדה בימים ובלילות, טרחה לשהות לצידו בשעות אחר הצהריים כשחזר מבית תלמודו, ולאחר שנרדם המשיכה במלאכה מייגעת כדי להביא לו טרף. לפתע לקה ילד החמד בשיתוק, ופלג גופו התחתון איבד את היכולת לתפקד. נטלה האלמנה את בנה על כפיים והצליחה לעורר רחמי בעלי ממון ויכולת שיעניקו לה כסף, באמצעותו תקבל חוות דעת רפואית מבכירי הרופאים בעיר הבירה. אולם כעת אפסה כל תקווה. בשלב מסוים לחש מאן דהוא על אוזנה שהרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן מחולל מופתים גלויים, אם תיסע אליו ותביא לו פדיון ראוי לשמו, לבטח יוכל להושיע אותה היכן שקצרה יד הרופאים. נסעה האלמנה מכפר לכפר עם בנה החולה, בכל מקום עוררה רחמים ופשטה יד להוצאות הדרך ואף חסכה פרוטות רבות עבור הפדיון לצדיק. כאשר הגיעה סוף סוף לפרמישלאן ונכנסה אל חדרו של הרבי, הפכה את צרורה הדל על השולחן והכריזה: "רבי, זהו כל רכושי! אנא, פעל נא ישועה לבני המסכן...". אסף הרה"ק מפרמישלאן את המעות ושאל ברוגז: "ומה סבורים הנכם, שיש לי זמן לספור את הפרוטות הללו?", ותוך כדי דיבור השליך את המעות מהחלון הפתוח. בפחי נפש נטלה האלמנה את בנה ויצאה החוצה. מתחת לחלון התכופפה האומללה לאסוף את המטבעות, ולפתע היא רואה שבנה מתכופף כמותה ומרים את המטבעות. השיתוק - חלף לו כלא היה. "בוא, בני", לחשה המסכנה לבנה, "נזדרז לאסוף את הכסף ונברח. כדי שלא יגיד הרבי שה'מופת' הזה אירע בגללו וידרוש את הכסף בחזרה..."

מבארים בעלי המוסר: כאשר מקבל אדם טובה מחברו הוא מוגדר כ"אסיר תודה". "אסיר" זה על שום מה? שכן עד שלא ישיב לחברו כגמולו הטוב - יהיה חייב לו טובה כאילו הוא אסיר ברשותו.

מה עושה אדם שאינו רוצה להיות חייב לאחרים? במקום להשיב טובה, בחר שר המשקים בדרך הרעה: "נער. עברי. עבד", הוא מבזה את יוסף כדי שפרעה לא יעריך אותו.

אלא שבכל זאת הוא מסביר לפרעה שיוסף לפעמים מצליח, יש לו מזל יותר משכל. אצלי ואצל שר האופים, מספר שר המשקים לפרעה, זה עבד לו - "איש כחלומו פתרו". שווה לך לנסות. מה תפסיד?

(ישראל קעניג)

**ברכה והצלחה
ובריאות איתנה**

אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו

דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו

אופיר בן אורה ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה

סעיד אשר בן לאה הי"ו

אורה בת סניורה הי"ו

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה

טוביה שרבי בן נזימה

ומשפחתו הי"ו

דוד חיים בן עליזה

ומשפחתו הי"ו

אלון כהן בן אורנה

ומשפחתו הי"ו

שיעור בפרשת שבוע

מהרב **שמשון פוקס** שליט"א

כל יום חמישי

מיד לאחר מנחה

בביכני"ס אור אבנר

רח' **משה דיין** קרית הסביונים יהוד

מנחה - בשעה 16:20

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"

רח' **דוד אלעזר 18**

תפילת שחרית - 7:00

מנחה וערבית (סמוכות) - 16:20

שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית

יום א' - הרב **שמשון פוקס** שליט"א

יום ב' - הרב **הגאון אברהם הכהן** שליט"א

יום ג' - הרב **שלום אטלן** שליט"א

יום ד' - הרב **בן יאבו** שליט"א

יום ה' - הרב **דניאל קמחי** שליט"א

**בית הכנסת
"עולי בבל"**

ע"ש **הרב יוסף חיים זצ"ל**

שחרית - 5:00

מנין ב' - 7:30

מנחה ערבית - 16:20

שיעורי תורה מידי יום

לאחר ערבית

יום א' ב' ה'

רב **בית הכנסת**

הרב **יהונתן אמדדי** שליט"א

יום ג'

הרב **שמשון פוקס** שליט"א

יום ד'

הרב **נאור דרשני** שליט"א

יום ה' -

הרב **רפאל עגיב** שליט"א

בשעה 20:00